

Sygn. akt **IC 900/19**

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2020 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: Sędzia Sławomir Splitt

Protokolant: Jolanta Migot

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2020 r. w Gdyni na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) S.A. w B.**

przeciwko **M. S.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej **M. S.** na rzecz powoda **(...) S.A. w B.** kwotę **11.119,89 złotych** (jedenaście tysięcy sto dziewiętnaście złotych osiemdziesiąt dziewięć groszy), wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 2 sierpnia 2019 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej **M. S.** na rzecz powoda **(...) S.A. w B.** kwotę **1.551,00 złotych** (jeden tysiąc pięćset pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. wyrokowi w punkcie I nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. Akt IC 900/19

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B. wniósł pozew przeciwko M. S. o zapłatę kwoty 41.198,67 złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 2 sierpnia 2019 roku do dnia zapłaty.

Powód swoje roszczenie wywodził z weksla podpisanego przez pozwaną w dniu 24 maja 2018 roku wystawionego celem zabezpieczenia zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej pozwanej na podstawie umowy pożyczki gotówkowej z dnia 24 maja 2018 roku.

Na dochodzoną kwotę składały się suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie.

(vide: pozew, k. 3)

Pozwana pomimo zobowiązania nie ustosunkowała się do pozwu.

Stan faktyczny:

W dniu 23 maja 2018 roku pomiędzy (...) S.A. w B., a M. Ł. została zawarta umowa pożyczki, na podstawie której pozwana otrzymała pożyczkę w kwocie 49.000,00 złotych, na którą składały się:

- kwota pozostawiona do dyspozycji pożyczkobiorcy – 24.500,00 złotych,
- kredytowane koszty pożyczki – 24.500,00 złotych.

Pozwana miała spłacać pożyczkę w okresie 36 miesięcy spłacając ją w miesięcznych stałych ratach w kwocie 1.580,00 złotych – drugiego dnia każdego miesiąca, począwszy od dnia 2 lipca 2018 roku.

Oprocentowanie pożyczki wyniosło 9,91% w skali roku.

Na kredytowane koszty pożyczki składały się:

- opłata przygotowawcza w kwocie 129,00 złotych,
- prowizja w kwocie 22.701,00 złotych,
- wynagrodzenie z tytułu przyznania pożyczkobiorcy Twojego pakietu – 2.300,00 złotych.

Od każdego zadłużenia przeterminowanego pożyczkodawca naliczała odsetki za opóźnienie w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie.

Pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę w przypadku gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania za trzydziestodniowym okresem wypowiedzenia.

Pożyczkobiorcy w ramach Twojego pakietu miały przysługiwać dodatkowe uprawnienia, takie jak:

- prawo do jednorazowego odroczenia dwóch rat w całym okresie kredytowania albo do obniżenia do wysokości 50% czterech rat w całym okresie kredytowania, przy czym nie jest to możliwe w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z wcześniejszych rat,
- skrócenie wypłaty pożyczki do 10 dni roboczych,
- prawo do powiadomień sms - owych o postawieniu pożyczki do dyspozycji, o terminie płatności i zaksięgowania płatności raty,

(vide; umowa, k. 17-22)

Pozwana w okresie od dnia 24 maja 2018 roku do dnia 19 kwietnia 2019 roku dokonała wpłat w łącznej kwocie 15.900,00 złotych.

(wykaz wpłat pozwanej, k. 36)

W dniu 2 lipca 2019 roku powódce wypowiedziano umowę pożyczki jednocześnie informując ją o wypełnieniu weksla in blanco na kwotę 41.198,67 złotych oraz wzywając ją do wykupu weksla.

(wypowiedzenie umowy, k. 5; weksel, k. 4)

Sąd zważył:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez powoda dokumentów prywatnych, które Sąd uznał za wiarygodne. Stanowią one potwierdzenie tego, iż osoby, które powyższe dokumenty opatrzyły podpisem złożyły oświadczenie określonej treści.

Zgodnie z art. 720 par. 1 kodeksu cywilnego przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy.

Z kolei zgodnie z art. 385 ze znacznikiem 1 par. 1 kodeksu cywilnego postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Zgodnie z § 2, jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Za niezgodnione indywidualnie uważa się te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 3 i 4).

Postanowienia umowy pożyczki łączącej strony niniejszego procesu nie zostały uzgodnione indywidualnie, albowiem strona pozwana nie miała na treść umowy jakiegokolwiek wpływu.

Pożyczkodawca mógł jedynie przystąpić do umowy w zaproponowanym jej kształcie bądź jej nie zawierać.

Dowodzi tego treść formularzy i wzoru umowy, którym powszechnie posługuje się powodowa spółka w kontaktach z klientami. W tych okolicznościach w rozpoznawanej sprawie omawianą umowę należy zweryfikować również przez pryzmat przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (art. 3851-3853 k.c.).

W rozumieniu powołanego przepisu art. 3851 § 1 k.c. za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać m.in. działania wykorzystujące np. niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.

Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r, VI ACa 771/10).

Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi natomiast w sytuacji, w których w rażący sposób została naruszona równowaga interesów stron umowy przez to, że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, formułując konkretne postanowienie umowy.

Określenie „rażąco” należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków (m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 14 września 2011 r, VI ACa 291/11). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym (m.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 14 grudnia 2010 r, VI ACa 487/10).

Strona powodowa występując z powództwem przeciw pozwanemu powoływała się jedynie na weksel in blanco bez powiązywania go z umową pożyczki. Już samo sformułowanie żądania i brak dołączenia umowy pożyczki naruszyło dyspozycję art. 3 k.p.c. dotyczącą dokonywania czynności zgodnie z dobrymi obyczajami, zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek i miało stawiać powódkę w uprzywilejowanej sytuacji procesowej nad pozwanym (konsumentem) – por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 13 września 2018 roku w sprawie C 176-17 (publ. (...):EU:C:2018:711). Miało to bowiem uniemożliwić zbadanie umowy pożyczki pod kątem jej abuzywności.

Powódka reprezentowana przez fachowego pełnomocnika w pierwszym piśmie procesowym – pozwie, wprost podała, że pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty wynikającej z weksla. Świadczy to jedynie o dość elastycznym podejściu do prawa wekslowego i procedury cywilnej, skoro powódka z premedytacją, o czym mowa była powyżej, zamierzała uniemożliwić Sądowi zbadanie umowy pod kątem jej abuzywności, mając z pewnością świadomość, że takowe występują.

Powódka jest bowiem profesjonalnym podmiotem, niejednokrotnie będącym stroną postępowań przez Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Niejednokrotnie też Sądy stwierdzały, że wzór umowy pożyczki przedłożony

do niniejszej sprawy zawiera niedozwolone klauzule, a mimo tego powódka w dalszym ciągu nie wyeliminowała negatywnych skutków tych klauzul ze stosowanych umów, a przynajmniej nie wynika to z niniejszego postępowania.

Należy wyjaśnić, że tylko kwota 24.500,00 złotych stanowiłaby przedmiot pożyczki. Suma 49.000,00 złotych – tzw. całkowita kwota do zapłaty zgodnie z częścią B oraz C1 umowy pożyczki nie mogłaby stanowić pożyczki w rozumieniu powyżej wskazanego przepisu prawa, gdyż nigdy nie doszłoby do skutecznego zobowiązania się przez powódkę do przeniesienia własności tej kwoty pieniędzy na pozwaną jako pożyczkobiorcę.

Wobec tego większość należności z tej sumy byłoby opłatą, do której uiszczenia zobowiązałyby się pozwana w związku z zawarciem umowy pożyczki (udzieleniem jej pożyczki). Pożyczką byłaby tylko kwota 24.500,00 złotych. Reszta to koszty pożyczki i tylko tak należy je traktować, w tym opłaty.

Odnosząc te regulacje, zawarte w art. 3851 k.c.- (...) k.c., na grunt rozpoznawanej sprawy należy zwrócić uwagę, że niektóre postanowienia umowy pożyczki, na która powoływała się strona powodowa są niedozwolonymi postanowieniami umownymi.

W ocenie Sądu niedozwolonymi klauzulami umownymi są zapisy umowy, zawarte w pkt 1.4 oraz 1.6.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do żądania zapłaty przez powódkę kwoty za usługę (...) pakiet”, należy stwierdzić, że skorzystanie z tej usługi umożliwiłoby pozwanemu otrzymanie środków w przyspieszonym terminie, tj. 10 dni roboczych licząc od dnia zawarcia umowy. W przeciwnym wypadku wypłata miała nastąpić o 4 dni później, a więc byłby to okres 14 dni roboczych.

Ponadto dawał on możliwość złożenia wniosku o odroczenie terminu płatności co najwyżej dwóch rat, pod określonymi warunkami, czy wniosku o obniżenie wysokości co najwyżej czterech rat, oraz usługę sms - owych powiadomień o przelewie pożyczki, terminie płatności raty, zaksięgowaniu płatności.

Strona powodowa nie przedłożyła przywołanego w umowie wniosku pozwanej o skorzystanie z powyższej usługi, zaś przedłożony wzorzec umowny został skonstruowany w ten sposób, że nie było możliwości nieskorzystania z usługi (...) pakiet”. We wzorcu umownym nie było możliwości zaznaczenia, czy korzysta się z tej usług czy też nie.

Co warte uwagi może budzić wątpliwości, czy pozwana podpisała zgodę na skorzystanie z powyższej usługi, czy też jedynie podpisała odbiór załączników. Brak jest jednoznacznego stwierdzenia, że pozwana wyraża chęć skorzystania z tej usługi.

Powódka nie wskazała tego, jakie konkretnie czynności pożyczkodawcy zostały ograniczone lub przyspieszone celem wypłaty pożyczki w terminie krótszym o cztery dni od dnia zawarcia umowy, zaś w ocenie Sądu czynności weryfikacyjne pożyczkobiorcy następują w okresie poprzedzającym zawarcie umowy, zaś wypłata nieznaczącej z punktu widzenia działalności powoda kwoty 24.500,00 złotych co do zasady nie zajmuje dziesięciu lub czternastu dni, co też wynika z przedmiotowej sprawy, w której wypłata środków pieniężnych nastąpiła w następnym dniu po zawarciu umowy.

Powódka nie wykazała również tego, aby pozwana korzystała z określonych w umowie usługi odroczenia płatności lub obniżenia raty, obwarowanych dodatkowymi warunkami, których pozwana nie spełniała od samego początku trwania umowy z uwagi na istniejące opóźnienia w płatności.

Z kolei usługa sms- owa mając na względzie jej koszt do wartości wynagrodzenia z tytułu usługi była w nadmierny sposób wygórowana, nie odpowiadająca w najmniejszym stopniu kosztowi tej usługi.

Ostatecznie powyższy pakiet w żadnym stopniu nie wprowadził udogodnień dla pożyczkobiorcy, a stanowił jedynie podstępne zawyżenie kosztów pożyczki i prowadził do wygenerowania dodatkowego wynagrodzenia dla powoda w wysokości aż 2,300,00 zł. Powyższej opisanego działania pożyczkodawcy skierowane było na generowanie niczym nieuzasadnionych kosztów. Z dostępnej tak powszechnie jak i z urzędu wiedzy, a także z zasad doświadczenia

życiowego i logicznego rozumowania wynika, iż wypłata pożyczki zazwyczaj następuje szybciej, niż w terminie 1 miesiąca.

Niewątpliwie też wskazane postanowienia umowne nie były indywidualnie negocjowane z pozwaną, gdyż stanowią część ogólnego wzorca umów stosowanego przez powódkę, która takiej okoliczności nie udowodniła, zaś pozwany wyraźnie temu zaprzeczył. Nie można też uznać aby zastrzeżenie ubezpieczenia spłaty pożyczki należało do postanowień określających główne świadczenia stron z umowy, tak więc nie wystąpiła żadna przesłanka negatywna wykluczająca zastosowanie art. 385 1 § 1 k.c. do oceny tego fragmentu umowy.

Powyższe rozważania aktualne pozostają również w odniesieniu do żądania zapłaty kwoty 22.701,00 złotych tytułem wynagrodzenia prowizyjnego.

Wymienione na wstępie zapisy umowy dotyczące kosztów pożyczki, w których zawierają się te kwoty, jak również dotyczące ich wysokości, w ocenie sądu, ustalonych arbitralnie przez pożyczkodawcę, również są klauzulami niedozwolonymi.

Przede wszystkim powódka, nie wyjaśniła sposobu wyliczenia tej kwoty. Takie zachowanie powódki świadczyć może, mając na uwadze reprezentowanie powoda przez fachowego pełnomocnika – radcy prawnego, o braku jakiejkolwiek podstawy do przyjęcia tak wygórowanych kwot. Powtórzyć należy, że w tej sytuacji do powódki należało wykazanie po pierwsze, że wskazane kwoty obliczone zostały prawidłowo i znajdują podstawę prawną, nienaruszającą przepisów art. 3851 k.c. i następnych. Wymogowi temu, podobnie zresztą jak w zakresie wymogów dotyczących poświadczenia dokumentów, powódka nie sprostała.

W ocenie Sądu maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu, które mogą być pobierane od konsumentów (art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim) nie może być kształtowana dowolnie.

Niedopuszczalnym jest, aby firma zajmująca się udzielaniem pożyczek, wykorzystywała niekorzystne położenie pożyczkobiorcy, generując niezwykle zawyżone koszty, przez kształtowanie ich w takiej wysokości, w której mieszczą się one formalnie w granicach wyznaczonych ustawą w żaden sposób nie odnoszą się one do faktycznie dokonanych czynności i stopnia ich skomplikowania.

Zastrzeżenie pozaodsetkowych kosztów kredytu nie oznacza, że powódce przysługiwało uprawnienie do stosowania przy umowach wzorców umownych kształtujących wzajemne prawa i obowiązki stron w sposób niezgodny z zasadami współżycia społecznego. Zamieszczony w ustawie matematyczny wzór nie może stanowić sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych przez dodawanie do kwot nieuzasadnionych kosztów i nie może korzystać z ochrony prawnej.

Podsumowując warto zwrócić uwagę, że gdyby uznać, że umowa pożyczki w treści przedłożonej w kopii do akt sprawy przez powódkę została skutecznie zawarta, to należałoby uznać, że pożyczkodawca swoimi działaniami przy zawarciu umowy wykorzystywała przede wszystkim niską świadomość prawną jaką posiadał pozwany oraz jego trudną sytuację majątkową. Trudno przyjąć, że pozwany była w dobrej sytuacji majątkowej. Zapewne gdyby sytuacja finansowa pozwanego była lepsza, miałby możliwość zawarcia umowy pożyczki w instytucji bankowej na o wiele korzystniejszych warunkach – niższym oprocentowaniu i pozostałych kosztów. Niewątpliwie właśnie trudna sytuacja finansowa pozwanego, brak jego zdolności do zaciągnięcia zobowiązanej wykorzystany został przez pożyczkodawcę w sposób całkowicie sprzeczny z dobrymi obyczajami. Nie sposób założyć, że ktoś dobrowolnie zgodziłby się na warunki umowy, jaką zawarł pozwany, gdyby nie było to podyktowane sytuacją, w jakiej znalazła się pozwany. Z doświadczenia życiowego wiadomym jest sądowi, że sytuacja pozwanego nie jest niestety odosobniona.

Motywe dla takiego działania pożyczkodawcy, zdaniem Sądu, było osiągnięcie wyższego zysku, aniżeli wynikający z pobrania odsetek, nawet tych maksymalnych.

Ostatecznie zatem Sąd uznał żądanie powoda w części, to jest w zakresie obejmującym kwotę udzielonej pożyczki i opłaty przygotowawczej w kwocie 129,00 złotych. Powyższa kwota stanowiła dla Sądu podstawę naliczania odsetek umownych, ale jedynie za okres do rozwiązania umowy pożyczki to jest w zakresie obejmującym okres trwania do trzynastej raty pożyczki.

W ocenie Sądu nie istniała bowiem podstawa do naliczania odsetek umownych za okres po rozwiązaniu umowy, nie istniała również podstawa do naliczania odsetek umownych od wartości wyższej niż wynikająca z wartości udzielonej pożyczki i kosztów uznanych przez Sąd za należne.

Kwota tak ustalonych odsetek umownych (liczonych według oprocentowania 9,91%) wyniosła 2.252,22 złotych. Sąd uwzględnił również jako zasadną wartość odsetek dziennych wskazanych przez powoda w kwocie 138,67 złotych – albowiem powyższe wynikało z opóźnień pozwanej w płatności poszczególnych rat.

Tym samym łączna wartość uznanej za zasadną należności powódki wyniosła 27.019,89 złotych, co po odjęciu dokonanych przez pozwaną wpłat (15.900,00 złotych) wyniosło 11.119,89 złotych – to jest kwotę objętą punktem I wyroku.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punktach III wyroku na podstawie art. 98, 100 i 108 k.p.c. Powódka wygrała proces w 27%. Na koszty procesu należne powódce złożyły się: opłata – 515 złotych i 1539,00 złotych, wynagrodzenie pełnomocnika 3.600,00 złotych, opłata skarbową – 17,00 złotych, koszty doręczenia 72,10 złotych – to jest kwota 5.743,10 złotych. 27% to wartość 1.551,00 złotych ujęta w punkcie III wyroku.

Z uwagi na zaoczny rodzaj wyroku roszczeniu zasądzonemu w punkcie I nadano rygor natychmiastowej wykonalności – w punkcie IV.